

Të dhëna bazike të lëndës	
Universiteti:	Universiteti “Ukshin Hoti” Prizren
Njësia akademike:	Fakulteti i Shkencave të Jetës dhe Mjedisit
Programi studimor:	Menaxhim në Agrobiznes
Titulli i lëndës:	Menaxhim i riskut në biznes
Niveli:	Master
Statusi lëndës:	Obligative (O)
Viti i studimeve/semestri:	Viti 2 / Semestri 1
Numri i orëve në javë:	3 + 2
Vlera në kredi – ECTS:	6
Koha / lokacioni:	Do të shpallet
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. Dr. Maksim Meço
Detajet kontaktuese:	mmeco@ubt.edu.al; +355675463180
Përshkrimi i lëndës	Në programin e kësaj lënde, studentët do të gjejnë informacionin e nevojshëm për një numër problemesh që lidhen me: pasigurinë dhe riskun; elementet përbërës të vendimeve me risk në bizneset bujqësore; hapat dhe kriteret e marrjes së vendimeve me risk në bizneset bujqësore. Kursi trajton mjetet dhe instrumentat e menaxhimit të riskut të prodhimit, zhvillimin e instrumentave të menaxhimit të riskut të tregut. Kursi i kushton rëndësi njohjes së rolit dhe rëndësisë së sigurimeve si një strategji të rëndësishme për transferimin e riskut; përzgjedhja e kundërt dhe sigurimet.
Qëllimet e lëndës:	Lënda përqëndrohet në thellimin e njohurive për riskun dhe menaxhimin e tij. Qëllimi është t’u japë studentëve njohuri të avancuara në menaxhimin e riskut në biznes. Objektivat e mësimdhënies janë përvetësimi i koncepteve të menaxhimit të riskut në pesë dejtme kryesore, si: risku i tregut, risku i prodhimit, risku financiar, risku ligjor dhe risku i burimeve njerëzore. Në fund të kursit studenti duhet të zotërojë aftësit të avancuara në menaxhimin e risqeve në biznes.
Rezultatet e pritura të nxënies:	Pas përfundimit të kursit, studentët do të jetë në gjendje të: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Njohin dhe kuptojë hapat dhe kriteret për marrjen e vendimeve me risk në bizneset bujqësore, ▪ Zbatojnë hapat dhe kriteret për marrjen e vendimeve të me risk në bizneset bujqësore, ▪ Analizojnë karakteristikat unike të prodhimit bujqësor, ▪ Demonstrjnë përdorimin e mjeteve dhe instrumenteve të menaxhimit të riskut të prodhimit, ▪ Njohin dhe zbatojnë alternativa për të kontrolluar dhe ulur riskun e tregut, ▪ Zbatojnë mjetet dhe instrumentet kryesore të menaxhimit të riskut të prodhimit,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demonstrjnë rolin dhe rëndësinë e sigurimeve si një strategji e rëndësishme e transferimit të rrezikut, ▪ Të kuptojë dhe vlerësojë elementet përbërëse të riskut financiar. 		
Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithësej
Ligjërata	3	13	39
Ushtrime teorike/laboratorike	2	13	26
Punë praktike	1	3	3
Kontaktet me mësimdhënësin (konsultimet)	1	15	15
Kollokviume, seminare	1	1	1
Detyra të shtëpisë	1	13	13
Koha e studimit vetjak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgatitja përfundimtare për provim	2	8	16
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuiz, provim final)	2	2	4
Projektet, prezentimet etj.	3	1	3
Totali			150
Metodologjia e mësimdhënies:	Leksione interaktive, ushtrime, diskutime, konsultime, projekte të kursit etj.		
Metodat e vlerësimit:	Vijueshmëria e rregullt dhe aktive: 10%, Provimi i ndërmjetëm (kollokviumi): 20%, Projekti i kursit: 10%, Provimi final: 60%,		
Literatura bazë:	Murrja, A., Meço, M. and Gentjan Mehmeti. (2017). Menaxhim risku. UBT, Tirana. Lam, J. (2017). Implementing enterprise risk management: From methods to applications. John Wiley & Sons.		
Literatura shtesë:	Chapman, R. J. (2011). Simple tools and techniques for enterprise risk management. Wiley& Sons. Pritchard, C. L. and PMP, P. R. (2014). Risk management: concepts and guidance. CRC Press. Turay, A.M. (2015). Agribusiness Risk & Risk Management: Taking Care of Business.		

Java	
Java e parë:	<p>Pasiguria dhe Risku!</p> <p>Matja e aftësive e biznesit për të pranuar (mbajtur risk) dhe vlerësimi cilësor i tij.</p> <p>Funksioni i dobisë nga pasuria dhe sjellja e individit ndaj riskut.</p> <p>Anomalitë ekonomike.</p>
Java e dytë:	<p>Nivelet e pasigurisë dhe llojet e riskut.</p> <p>Lidhja e sigurisë me pasigurinë.</p> <p>Roli i informacionit, asimetrisë së informacionit dhe monitorimit në minimizimin e pasigurisë.</p>
Java e tretë:	<p>Risku në bizneset bujqësore.</p> <p>Bujqësia si pjesë e shkencave të jetës.</p> <p>Alternativat e minimizimit të risqeve në bizneset bujqësore.</p>
Java e katërt:	<p>Procesi i menaxhimit të riskut.</p> <p>Identifikimi, vlerësimi, kontrolli dhe monitorimi i risqeve.</p> <p>Teknikat e kontrollit të risqeve (sigurimi, transferimi, mbajtja dhe menaxhimi i risqeve)</p>
Java e pestë:	<p>Risku si mundësi fitimi ose humbjeje!</p> <p>Cili është shpërblimi i riskut?</p> <p>Matsat e riskut (propabiliteti, interavli, varianca, devijimi standard, mesatarja e ponderuar, koeficienti beta, ekuacioni i regresionit, koeficienti i determinimit dhe koeficienti i korelacionit).</p> <p>Norma e kërkuar e fitimit (fitimi i parashikuar).</p>
Java e gjashtë:	<p>Procesi i vendimmarrjes dhe risku.</p> <p>Etapat e vendimmarrjes.</p> <p>Kriteret e vendimmarrjes (maximin, optimizmit dhe pesmimizimit, maximax, pendimit dhe pamjaftueshmëria).</p>
Java e shtatë:	<p>Risqet unike në prodhimin e mallrave delikate (prodhimeve bujqësore).</p> <p>Roli i politikave qeveritare në riskun e prodhimit.</p> <p>Ndikimi i shkollës së fiziokratëve, mendimet e Smithit, frika Malthusiane në riskun e prodhimeve bujqësore.</p> <p>Roli i luftrave në prodhimet bujqësore.</p> <p>Roli i politikës së përbashkëta të BE-së dhe Farm Billi në SHBA, në riskun e prodhimeve bujqësore.</p>
Java e tetë:	<p>Paqëndrueshmëria e ofertës në prodhimin e mallrave delikate (prodhimeve bujqësore).</p> <p>Faktorët natyrorë.</p> <p>Sëmundjet dhe dëmtuesit.</p>
Java e nëntë:	<p>Menaxhimi i riskut të prodhimit bujqësor.</p> <p>Diversifikimi dhe fleksibiliteti i prodhimit.</p>
Java e dhjetë:	<p>Menaxhimi i riskut të tregut.</p> <p>Ndryshimet në praktikatat e marketingut të mallrave delikate (prodhimeve bujqësore).</p>

	Strategjitë e mbrojtjes së tregut.
Java e njëmbëdhjetë:	Menaxhimi i riskut të financimit të biznesit me borxh. Risiko i financimit me obligacione. <u>Risiko i financimit me aksione të preferuara.</u>
Java e dymbëdhjetë:	Menaxhimi i risqeve në buxhetimin e kapitalit. Risiko i afatit të shlyerjes. Risiko i vlerës aktuale neto. Risiko i normës së brendshme e fitimit.
Java e trembëdhjetë:	Risiko i mbajtjes së kontabilitetit. Matja e riskut nëpërmjet raporteve financiare. (likuiditetit, aktiviteti, produktiviteti dhe borxhi) Risiko i metodave të inventarizimit.
Java e katërbëdhjetë:	Menaxhimi i risqeve ligjore në biznes. Përkufizimi i ligjit, drejtimi dhe etika. Dispozitat ligjore të organizimit të biznesit, tatimeve dhe taksave, bujqësisë organike etj.
Java e pesëmbëdhjetë:	Menaxhimi i risqeve të burimeve njerëzore. Plani i emergjencës dhe plani i mirëmbajtjes. Strategjitë për të minimizuar risqet që vijnë nga burimet njerëzore.
Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenti duhet të jetë i ndërgjegjshëm dhe të respektojë institucionin dhe Kodin e etikës. ▪ Studenti duhet të respektojë orarin e ligjeratave, ushtrimeve dhe të jetë i vëmendshëm. ▪ Studenti posedojë dhe paraqesë ID kartën në provime e ndërmjeme dhe provime përfundimtare, ▪ Gjatë orës së provimit është i ndaluar përdorimi i celularëve. 	

Ushtrimet

Plani i dizajnuar i mësim:	
Java	Ushtrimet që do të zhvillohet
Java e parë:	Shpërndarja e temave të projekteve seminarike.
Java e dytë:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës parë të ligjeratave.
Java e tretë:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës dytë të ligjeratave.
Java e katërt:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës tretë të ligjeratave.
Java e pestë:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës katërt të ligjeratave.
Java e gjashtë:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës pestë të ligjeratave.
Java e shtatë:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës gjashtë të ligjeratave.
Java e tetë:	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës shtatë të ligjeratave.

<i>Java e nëntë:</i>	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës tetë të ligjëratave.
<i>Java e dhjetë:</i>	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës nëntë të ligjëratave.
<i>Java e njëmbëdhjetë:</i>	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës dhjetë të ligjëratave.
<i>Java e dymbëdhjetë:</i>	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës njëmbëdhjetë të ligjëratave.
<i>Java e trembëdhjetë:</i>	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës dymbëdhjetë të ligjëratave.
<i>Java e katërbëdhjetë:</i>	Detyra të zgjedhura, kuize dhe raste studimore nga tema e javës trembëdhjetë të ligjëratave.
<i>Java e pesëmbëdhjetë:</i>	Prezantimi dhe diskutimi i projekteve semestrale të studentëve.

Emërtimi i lëndës**DREJTIMI I RRISKUT TE BIZNESIT****The short content:**

In the program of this module, students will find the necessary information for a number of problems related to: uncertainty and risk; constituent elements of risky decisions in agricultural businesses; steps and criteria for making risky decisions in agricultural businesses. Production risk management tools and instruments, development of market risk management instruments Recognition of the role and importance of insurance of an important risk transfer strategy; reverse selection and insurance

Expected learning goals and outcomes:

The course focuses on deepening knowledge about risk and its management. The goal is to provide students with advanced knowledge in risk management in business. The teaching objectives are the acquisition of risk management concepts in five main areas, such as: market risk, production risk, financial risk, legal risk and human resource risk. At the end of the course the student must possess advanced skills in risk management in business. Upon completion of the course, students will be able to:

- To know the steps and criteria for making risky decisions in agricultural businesses
- To know the steps and criteria for making risky decisions in agricultural businesses
- To know what are the unique characteristics of agricultural production
- To know and use the tools and instruments of production risk management
- Recognize and use alternatives to control and reduce market risk
- To know what are the tools and instruments of production risk management
- Recognize the role and importance of insurance as an important risk transfer strategy
- To know the constituent elements of Financial risk

Teaching and learning forms/methods:

Interactive lectures, exercises, discussions, office hours consultations, course projects etc.

Student evaluation methods and criteria:

Students will be evaluated according to their attendance and class activity, homework's, mid-term exam, and final exam. Student evaluation criteria are based on the Faculty Council decisions, as it is presented above in the Self Evaluation Report (SER).

Means of concretization / IT:

Table, marker and IT equipment, IT computer lab.

The ratio between the theoretical and practical part of the study:

The ratio is 1:1 (2+2)

Basic literature:

- Teksti "Menaxhim Risku" Arif Murrja, Maksim Meço & Gentjan Mehmeti. ISBN 9-789958-043504. Viti 2017.

Additional literature:

- A.M. Turay (2015). *Agribusiness Risk & Risk Management: Taking Care of Business*.
- Chapman R. "Simple Tools and Techiques for Eterprise Risk Menagment"

Basic data of the subject	
University:	University “Ukshin Hoti” Prizren
Academic unit:	Faculty of Life and Environmental Sciences
Study program:	Agribusiness management
Course title:	Risk Business Management
Level:	Master
Course status:	Obligatory (O)
Study year/semester:	1 year / 1 semester
Number of hours per week:	2 + 2
Credit value – ECTS:	5
Time / location:	To be announced
Lecturer:	Prof.Dr. Maksim Meço
Contact details:	mmeco@ubt.edu.al; +355675463180
Course description	
Course description	In the program of this module, students will find the necessary information for a number of problems related to: uncertainty and risk; constituent elements of risky decisions in agricultural businesses; steps and criteria for making risky decisions in agricultural businesses. Production risk management tools and instruments, development of market risk management instruments Recognition of the role and importance of insurance of an important risk transfer strategy; reverse selection and insurance
Course objectives:	The module focuses on deepening knowledge about risk and its management. The goal is to provide students with advanced knowledge in risk management in business. The teaching objectives are the acquisition of risk management concepts in five main areas, such as: market risk, production risk, financial risk, legal risk and human resource risk. At the end of the course the student must possess advanced skills in risk management in business.
Learning outcomes:	Upon completion of the course, students will be able to: <ul style="list-style-type: none"> ▪ To know the steps and criteria for making risky decisions in agricultural businesses ▪ To know the steps and criteria for making risky decisions in agricultural businesses ▪ To know what are the unique characteristics of agricultural production ▪ To know and use the tools and instruments of production risk management ▪ Recognize and use alternatives to control and reduce market risk ▪ To know what are the tools and instruments of production risk management ▪ Recognize the role and importance of insurance as an important risk transfer strategy

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To know the constituent elements of Financial risk 		
Contribution on student load (must correspond with learning outcomes)			
Activity	Hours	Days/week	Total
Lectures	2	13	26
Exercise theoretical/laboratory	2	13	26
Practice work	1	3	3
Contact with lecturer/consultations	1	7	7
Mid-terms, seminars	1	1	1
Homework	1	10	10
Individual time spent studying (at the library or home)	2	15	30
Final preparation for the exam	2	8	16
Time spent in evaluation (tests, quiz, final exam)	2	2	4
Projects, presentations, etc.	2	1	2
Total			125
Teaching methods:	Lectures, exercises, discussions, consultations, course projects, homework, midterm exam, final exam.		
Examination methods:	Regular and active attendance: 10%, Midterm exam: 20%, Course project: 10%, Final exam: 60%.		
Basic Literature:	A.Murrja, M. Meço and Gentjan Mehmeti: “Menaxhim Risku”. ISBN 9-789958-043504. Viti 2017.		
Additional Literature:	A.M. Turay, “ <i>Agribusiness Risk & Risk Management: Taking Care of Business</i> ”. Chapman R. “ <i>Simple Tools and Techiques for Eterprise Risk Menagment</i> ”		
Designed study plan:			
Week	Lectures which will be held		
First week:	Uncertainty and Risk Measuring the business skills to accept (bear risk) and its qualitative evaluation Function of benefit from wealth and individual behavior towards risk Economic anomalies		
Second week:	Levels of uncertainty and types of risk Linking security with insecurity The role of information, information asymmetry and and monitoring in minimizing uncertainty.		
Third week:	Risk in agricultural businesses. Agriculture as part of life sciences.		

	Alternatives of risk minimization in agricultural business.
<i>Fourth week:</i>	Risk management process Identification, assessment, control and monitoring of risks Risk control techniques
<i>Fifth week:</i>	Risk as a chance to win or lose! What is the reward of risk? Risk measures (probability, interaction, variance, standard deviation, weighted average, beta coefficient, regression equation, determination coefficient and correlation coefficient). Received profit rate (forecast profit).
<i>Sixth week:</i>	Decision making process and risk. Decision-making steps. Decision-making criteria.
<i>Seventh week:</i>	Unique risks in the production of delicate goods (agricultural products). The role of government policies in production risk.
<i>Eighth week:</i>	Supply instability in the production of delicate goods (agricultural products). Natural factors. Diseases and pests
<i>Ninth week:</i>	Risk management of agricultural production Diversification and flexibility of production
<i>Tenth week:</i>	Market risk management. Changes in marketing practices of delicate goods (agricultural products). Market protection strategies
<i>Eleventh week:</i>	Debt business financing risk management. Risk of financing with bonds. Risk of financing with preferred shares
<i>Twelfth week:</i>	Risk management in capital budgeting. Repayment risk Net present value risk Internal profit rate risk
<i>Thirteenth week:</i>	Risk of keeping accounting. Risk measurement through financial reports (liquidity, activity, productivity and debt). Risk of inventory methods.
<i>Fourteenth week:</i>	Management of legal risks in business. Definition of law, direction and ethics. Legal provisions of business organization, taxes, organic agriculture, etc.
<i>Fifteenth week:</i>	Human resource risk management. Emergency plan and maintenance plan. Strategies to minimize risks coming from human resources

Academic policies and rules of conduct:

- Student should be aware of and respect the institution and Code of ethics.
- Student should respect the schedule of lectures, exercises and be attentive.
- It is mandatory possess and present student ID card in the mid-terms and exam.
- During the exam is forbidden the use of mobile phones.

Exercises

Designed study plan:	
Week	Exercises which will be held
<i>First week:</i>	Discussion and distribution of the semestral project topics.
<i>Second week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the first week lecture.
<i>Third week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the second week lecture.
<i>Fourth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the third week lecture.
<i>Fifth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the fourth week lecture.
<i>Sixth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the fifth week lecture.
<i>Seventh week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the sixth week lecture.
<i>Eighth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the seventh week lecture.
<i>Ninth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the eighth week lecture.
<i>Tenth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the ninth week lecture.
<i>Eleventh week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the tenth week lecture.
<i>Twelfth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the eleventh week lecture.
<i>Thirteenth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the twelfth week lecture.
<i>Fourteenth week:</i>	Assignments, quizzes and case studies related to the topic of the thirteenth week lecture.
<i>Fifteenth week:</i>	Presentation of the course projects.